U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **R. G.**, zastoupen Mgr. Markem Sedlákem, advokátem se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2007, č. j. 56 Az 92/2007 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností podanou v zákonné lhůtě domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2007, č. j. 56 Az 92/2007 - 20, a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně napadeným rozsudkem zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 10. 5. 2007, č. j. OAM-1-392/VL-10-12-2007, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden zákonem č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je nyní kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví. S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli byla soudní procesní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti) je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je proto třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tedy kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem výše naznačeným zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a

rozhodoval, když výsledkem by byl nepochybně stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je však rovněž uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Nejvyšší správní soud v projednávané věci konstatuje, že stěžovatel opírá kasační stížnost o důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že ministerstvo při zjišťování skutkového stavu věci porušilo ustanovení § 2 odst. 1, 3, 4, § 3, § 4 odst. 4, § 7 odst. 1, § 8 odst. 2 a § 50 zákona č. 500/2004 Sb.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že uvedené námitky jsou zcela obecné a není z nich patrno, v jakém směru a jakých konkrétních pochybení se měl správní orgán a krajský soud dopustit. K takto formulovaným námitkám již vyslovil Nejvyšší správní soud názor ve svých rozhodnutích v souvislosti s konkretizací stížních námitek. Např. v usnesení ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 - 74, www.nssoud.cz uvedl, že „není důvodem kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., cituje-li stěžovatel toliko zákonný text tohoto ustanovení nebo jeho část, aniž by jej v konkrétní věci specifikoval, a nekonkretizuje-li vady v řízení či vady v právním úsudku, jichž se soud podle stěžovatele dopustil“. Obdobně se vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004 - 37, uveřejněném pod č. 312/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, kde uvedl, že „pokud stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí pouze námitky obecného charakteru, aniž upřesňuje, které konkrétní důkazy či podklady pro rozhodnutí žalovaného v odůvodnění jeho rozhodnutí chybí, je takové tvrzení bez uvedení konkrétních skutečností nedůvodné. Nejvyšší správní soud vychází z premisy „nechť si každý střeží svá práva“; proto nemůže stěžovatelka v kasační stížnosti úspěšně namítat, že správní orgán či soud v předcházejícím řízení nezjistily důsledně skutečný stav věcí, pokud sama neuvádí skutečnosti či důkazy, které pro takové tvrzení svědčí“.

Stěžovatel namítal také, že ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu nelze vykládat způsobem, jak to učinilo ministerstvo a krajský soud, neboť za takové situace by bylo možno vyloučit i skutkově důvodné žádosti podle ustanovení § 12 zákona o azylu, pokud by tak žadatel učinil v době vedení řízení o správním vyhoštění. Ustanovení § 16 zákona o azylu by tak mohlo znemožnit žadateli o azyl, který jinak splňuje podmínky pro jeho udělení, azyl získat, neboť by bylo možno aplikovat některé z kazuistických ustanovení § 16 citovaného zákona a zejména ustanovení § 16 odst. 2. Zkoumání zjevně bezdůvodné žádosti o udělení azylu by bylo jakousi předběžnou otázkou, kterou by řešil správní orgán dříve, než by se dostal k samotné azylové věci. Krajský soud proto pochybil v tom, že nezkoumal, zda nebylo správní řízení vedeno v tom směru, aby žádost stěžovatele byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, www.nssoud.cz, vyslovil právní názor, že „ ... o azyl je nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového“. Kasační soud při formování svého právního názoru vycházel i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 5/2003 - 46, který byl publikován pod č. 18/2003 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž uvedl: „...cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody“. Stěžovatel přicestoval do České republiky dne 1. 5. 2003 na základě víza s platností do 5. 10. 2003, které ho opravňovalo k 20 dennímu pobytu v republice. Po uplynutí této lhůty v České republice příležitostně pracoval, a i když měl v důsledku volného pohybu reálnou možnost požádat o udělení azylu, této možnosti nevyužil. Žádost o udělení azylu podal až dne 8. 5. 2007, tedy po mnohaletém pobytu na území České republiky a navíc po vydání rozhodnutí ze dne 25. 4. 2007, kterým mu bylo uděleno správní vyhoštění. Lze proto zcela opodstatněně předpokládat, že důvody podání žádosti stěžovatele o udělení azylu se neshodovaly s důvody odchodu ze země původu a že o azyl stěžovatel požádal ve snaze legalizovat svůj pobyt v České republice a vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění. Tuto logiku ostatně sleduje i zákon o azylu v ustanovení § 16 odst. 2 podle něhož „jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení azylu, je-li z postupu žadatele patrné, že ji podal s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve, a pokud žadatel neprokáže opak“. Ostatně stěžovatel v žádosti o udělení azylu ani při pohovoru neuváděl žádné důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu (vypůjčil si od soukromé osoby 20 000 USD, které sice vrátil, ale věřitel na něm požadoval úroky, které již nemohl zaplatit; jelikož mu věřitel vyhrožoval, odjel do České republiky, kde chtěl vydělat peníze). V tomto směru lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, www.nsoud.cz, ve kterém byl vysloven závěr, že „skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby a má zde ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona)“ (srov. i obdobný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 - 64, www.nssoud.cz, podle něhož „obtíže žadatele o azyl, spočívající v nemožnosti splácení dluhu soukromým osobám v zemi původu, nelze bez přistoupení dalších zvláštního zřetele hodných okolností vnímat jinak než jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.)“.

Nejvyšší správní soud rovněž poukazuje na to, že se konstantní judikatura vyslovila i k zákonným podmínkám zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle ustanovení § 16 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 10. 2003, č. j. 1 Azs 8/2003 - 90, www.nssoud.cz, zaujal právní názor, že „správní orgán pochybil, jestliže žádost stěžovatele zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 zákona o azylu, přičemž současně posuzoval důvody pro udělení azylu podle § 13 (sloučení rodiny) a § 14 (humanitární azyl) a výrokem se o nich vyjadřoval. Pokud totiž v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona, pak správní orgán bez dalšího - ale jen ve lhůtě podle odstavce 2 téhož ustanovení - zamítne

žádost. Rozhodne tedy konečným způsobem ve věci, aniž by v řízení zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona. Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v ustanoveních § 13 a § 14 zákona je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Protože tento důvod při zamítnutí žádosti podle § 16 zákona zjišťován není, dostává se výrok správního orgánu o zamítnutí žádosti o udělení azylu podle § 16 zákona do logického rozporu s výrokem o neudělení azylu podle § 13 a § 14 zákona". Posléze kasační soud v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, který byl uveřejněn pod č. 244/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, zaujal právní názor, podle něhož „naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona".

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti a krajský soud při svém rozhodování postupoval bezchybně ve smyslu této judikatury. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Stěžovatel v kasační stížnosti současně též navrhl, aby Nejvyšší správní soud předložil ve smyslu čl. 95 odst. 2 Ústavy věc k posouzení Ústavnímu soudu. Svůj návrh odůvodnil tím, že ustanovení § 16 zákona o azylu je v rozporu s ustanovením § 12 zákona o azylu a důvodné žádosti splňující jinak podmínky ustanovení § 12 citovaného zákona, pak mohou být zamítnuty na základě ustanovení § 16 zákona o azylu.

Předpokladem zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné (§ 16 zákona o azylu) je především skutečnost, že žadatel již na první pohled neuvádí skutkové okolnosti, které jsou azylově relevantní, a uvádí okolnosti, jež zcela zřejmě nelze podřadit pod ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu, podle nichž se azyl neudílí po věcné stránce. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Povinností správního orgánu je pak zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu dle zákona o azylu jen tehdy, pokud žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v zákoně uvedené. Ze žádného ustanovení zákona o azylu však nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu, jež žadatel neuplatnil, a poté k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Uvádí-li proto žadatel o udělení mezinárodní ochrany formou azylu pouze důvody azylově nerelevantní, pro které odešel ze země původu, a žádné důvody azylově relevantní (§ 12 zákona o azylu), nerozhoduje správní orgán o tom, že se azyl podle § 12 zákona neuděluje, ale za podmínek § 16 zákona žádost zamítne jako zjevně nedůvodnou.

V této konkrétní věci ze spisu vyplývá, že v rámci správního řízení o udělení azylu nevyšlo najevo, že by se stěžovatel ve státě původu musel důvodně obávat pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (nebyl členem žádné politické strany, nikdy nebyl trestně stíhán, se státními orgány neměl žádné problémy, nepožádal příslušné státní orgány

zejména policii o pomoc). Stěžovatel jako důvody pro udělení azylu uváděl pouze ekonomické potíže (nemožnost platit věřiteli úroky) a obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby (věřitele), které podle výše uvedené judikatury nelze bez dalšího podřadit pod azylově relevantní důvody ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu (srov. již citované rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, www.nssoud.cz a ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 - 64, www.nssoud.cz). Zákonné podmínky pro zamítnutí žádosti stěžovatele jako zjevně nedůvodné podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu proto byly splněny (žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána stěžovatelem po velmi dlouhé době od jeho vstupu na území České republiky, téměř okamžitě po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění), neboť žádost stěžovatele neměla nic společného s azylově relevantními důvody. Při správné aplikaci ustanovení § 16 zákona o azylu není důvodná obava, že by důvodné žádosti, splňující jinak podmínky ustanovení § 12 citovaného zákona, byly na základě ustanovení § 16 zákona o azylu zamítnuty již z podstaty své zákonné konstrukce. Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by ustanovení § 16 zákona o azylu, které bylo pro řešení věci použito, bylo v rozporu s ústavním pořádkem České republiky a z těchto důvodů nepředložil věc Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatele nepřijatelnou, a proto ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, věty první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu